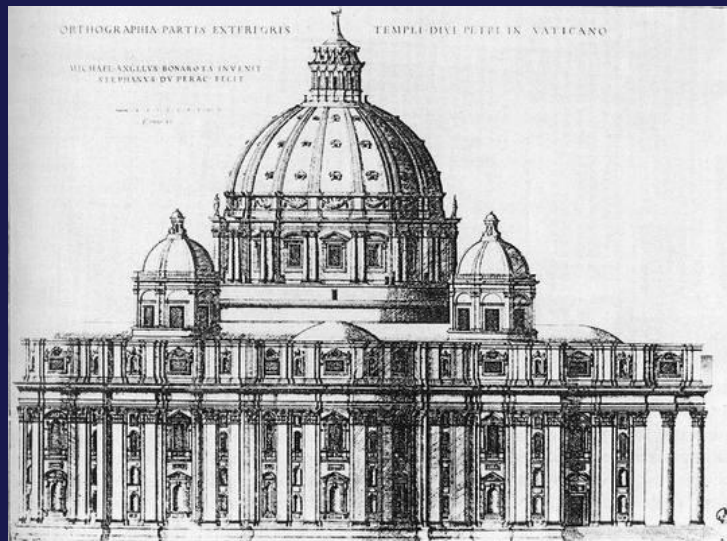

REFORMÁCIÓ ÉS KATOLIKUS MEGÚJULÁS

- I. A lutheri reformáció
- II. A kálvini reformáció
- III. A katolikus megújulás és
a barokk
- IV. Erdély sajátos etnikai és
vallási helyzete
- V. A hazai reformáció és a
barokk kulturális hatásai

I.1 A lutheri reformáció előzményei

X. Leó

I.1 A lutheri reformáció előzményei

10-11/2

I.2 Luther fellépése és tanítása

I.2 Luther fellépése és tanítása

AMORE ET STUDIO ELUCIDANDAE
ueritatis hae subscripta disputabunt Vvittenbergae, Praesidete
R. P. Martino Luther, Artium & S. Theologiae Magistro, eius-
demq; ibidem lectore Ordinario. Quare petit ut qui non pos-
sunt uerbis praesentes nobiscum disceptare, agant id literis ab-
sentes. In nomine domini nostri Iesu Christi. Amen.

Omnino & Magister noster Iesus Christus, di-
cendo poenitentiam agite &c. omnem uitam si-
delitum, poenitentiam esse uoluit.

Quod uerbum poenitentia de poenitentia sacra-
mentali, (i. confessionis & satisfactionis quae
sacerdotum ministerio celebratur) non po-
tenti intelligi.

- ij Non tamen solum intedit interior: immo interior nulla est, nisi
foris operetur utriusq; carnis mortificationes.
- iiij Manet itaq; poena donec manet odium sui, (i. poenitentia uera
intus) scilicet usq; ad introitum regni caelorum.
- v Papa non uult nec potest, ullas poenas remittere: praeter eas,
quas arbitrio uel suo uel canonum imposuit.
- vi Papa non potest remittere ullam culpam, nisi declarando & appro-
bando remissam a deo. Aut certe remittendo casus referuatos
sibi, quibus contemptis culpa profus remaneret.
- vij Nulli profus reuoluit deus culpam, quia simul cum subijciat
humiliatum in omnibus sacerdoti suo uicario.
- viii Canones poenitentiales solum uiuentibus sunt impositi: nihilq;
mortalis, secundum eosdem debet imponi.
- ix Inde bene nobis facit spiritus sanctus in Papa: excipiendo in su-
is decretis semper articulum mortis & necessitatis.
- x Indocte & male faciunt sacerdotes ij, qui mortalibus poenitentias
canonicas in purgatorium referunt.
- xi Zizania illa de mutanda poena. Canonica in poenam purgato-
rij, uidentur certe dormientibus Episcopis seminata.
- xii Olla poenae canonice non potest, sed ante absolutionem im-
ponantur, tanquam tentamenta uerae contritionis.

DISPUTATIO DE VIRTUTE INDVLGEN.

- xij Morturi, per mortem omnia soluunt, & legibus canonum mor-
tali tam sunt, habentes iure earum relaxationem.
- xiiij Imperfecta sanitas seu charitas morituri, necessario secum fert
magnum timorem, tantoq; maiorem, quanto minor fuerit ipsa.
- xv Hic timor & horror, satis est, se solo (ut alia taceam) facere poe-
nam purgatorij, cum sit proximus desperationis horror.
- xvi Videntur, infernus, purgatorium, caelum disferre: sicut despe-
ratio, prope desperatio, securitas differunt.
- xvij Necessarium uideatur animabus in purgatorio sicut minus hor-
rorem, ita augeri charitatem.
- xviii Nec probatum uideatur ullis, aut rationibus, aut scripturis, quod sint
extra statum meriti seu augende charitatis.
- xix Nec hoc probatum esse uideatur, quod sint de sua beatitudine certae
& securae, saltem omnes, licet nos certissimi simus.
- xx Igitur Papa per remissionem plenariam omnium poenarum, non simpli-
citer omnium intelligit, sed a seipso trimodo impositarum.
- xxi Errant itaq; indulgentiarum praedicatores ij, qui dicunt per Pa-
pae indulgentias, hominem ab omni poena solui & saluari.
- xxii Quia nullam remittit animabus in purgatorio, quam in hac ui-
ta debuissent secundum Canones soluere.
- xxiii Si remissio ulla omnium omnino poenarum potest alicui dari; certum
est eam non nisi perfectissimis, i. paucissimis dari.
- xxiiii Falli ob id necesse est, maiorem partem populi: per indifferentem
illam & magnificam poenam solute promissionem.
- xxv Qualem potestatem habet Papa in purgatorio generaliter talis habet
quibet Episcopus & curat in sua dioecesi, & parochia specialiter.
- i Optime facit Papa, quod non potestatem clauis (quam nullam habet)
sed per modum suffragij, dat animabus remissionem.
- ii Hominem praedicant, qui laetum, ut iactus nummus in cistam tran-
sierit, euolare dicunt animam.
- iiij Certum est nullo in cistam transiente, augeri quaelcumq; & auarici-
am posse; suffragium autem ecclesiae est in arbitrio dei solius.
- iiij Quis scit si omnes animae in purgatorio uelint redimi, sicut de
sancto Severino & paschali factum narratur?
- v Nullus securus est de ueritate suae contritionis; multo minus

1517. X. 31.
Wittenberg
10-12/6

I.2 Luther fellépése és tanítása

II. Luther fellépése és tanítása

I.3 Az evangélikus felekezet kialakulása

1521
Worms
V. Károly

birodalmi
átok,
hitújítás
betiltása

↓
protestálás

I.3 Az evangélikus felekezet kialakulása

vallásháború

1555

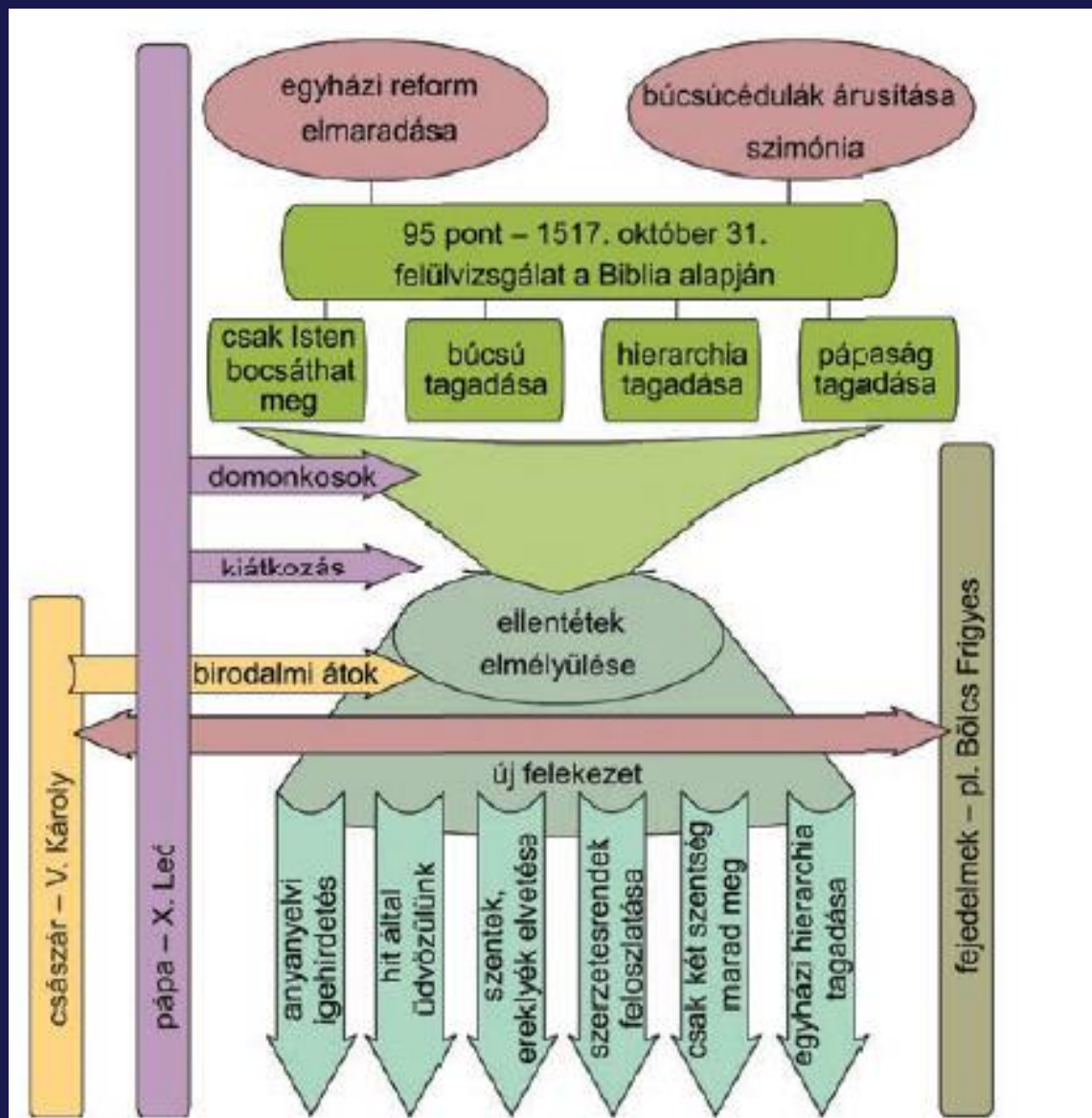
Augsburg

vallásbéke

„Akié a föld,
azé a vallás”

10-13/11.

I.4 A lutheri reformáció összegzése

10-
13/10.

II.1 A kálvini reformáció

- ~ Luther, DE
- predestináció (10-14/12.)
- úrvacsora
- „zsarnokölés” (10-14/14.)
- egyházszervezet

II.2 A kálvini (református) egyházszervezet

II.3 A lutheri és kálvini reformáció összegzése

	alapelvek			hittételek	egyházszervezet
Luther Márton (lutheránus) evangélikus	a n y a n y e l v ü i g e h i r d e t é s	a b i b l i a i h a g y o m á n y o k ú j r a é r t e l m e z é s e	a s z e n t e k t i s z t e l e t é n e k t i l a l m a, a s z e r z e t e s é g e l v e t é s e, a z e g y h á z i v a g y o n t a g a d á s a	két szentség (keresztség, úrvacsora) a hit által való üdvözülés	laza szervezet
Kálvin János (kálvinista) református				az úrvacsora csak megemlékezés predesztináció zsarnökölési elmélet	önálló közösségek (presbiterek)
10-15/15					

Atlasz 22

- Római katolikusok
- Evangélikusok
- Reformátusok
- Anglikánok
- Ortodoxok
- Muszlimok
- Unitáriusok
- Anabaptisták
- Protestáns egyetem
- A Német-római Birodalom határa

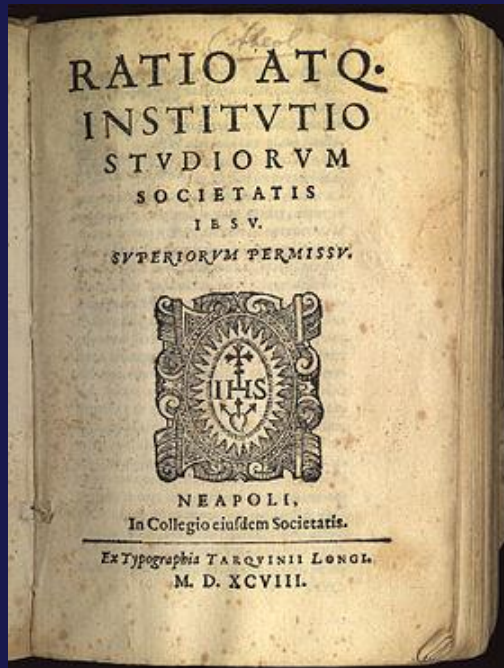

EURÓPA VALLÁSI TÉRKÉPE A 16. SZÁZAD KÖZEPÉN

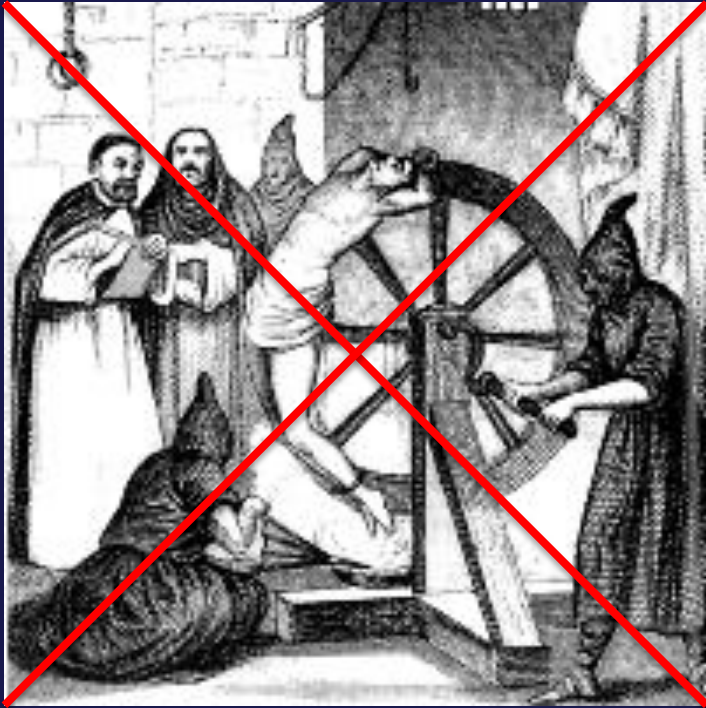
0 600 km

III.1 A jezsuiták

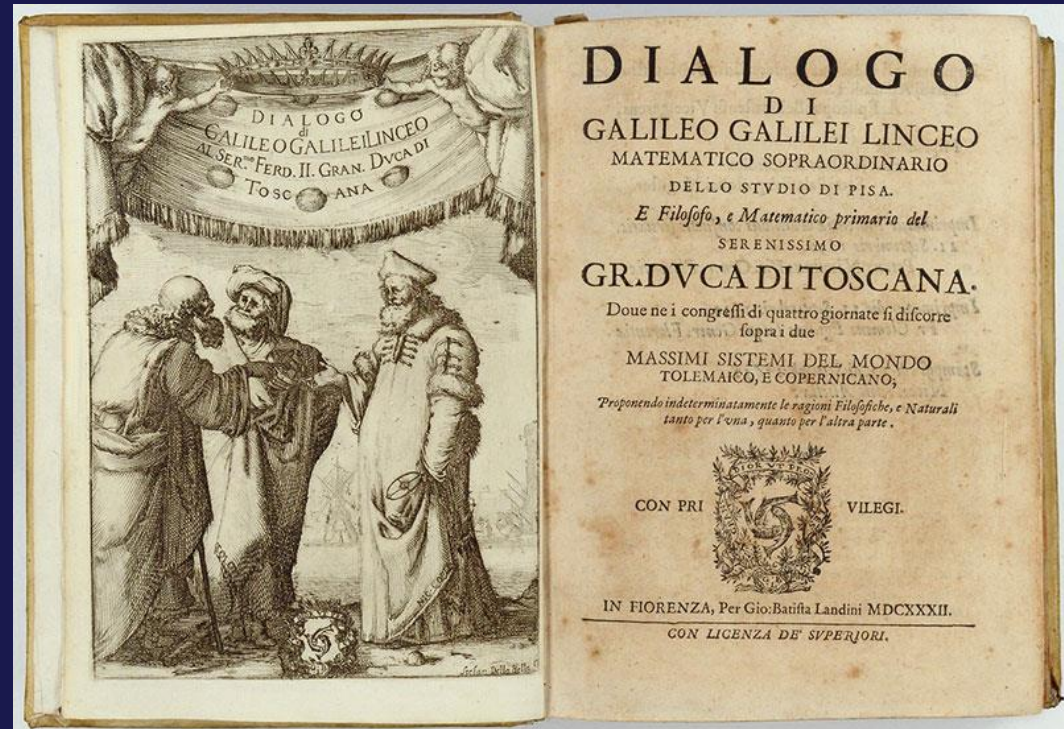
- Loyolai Szent Ignác
- 1540
- szabályzat (10-20/18)

III.2 Az inkvizíció felújítása

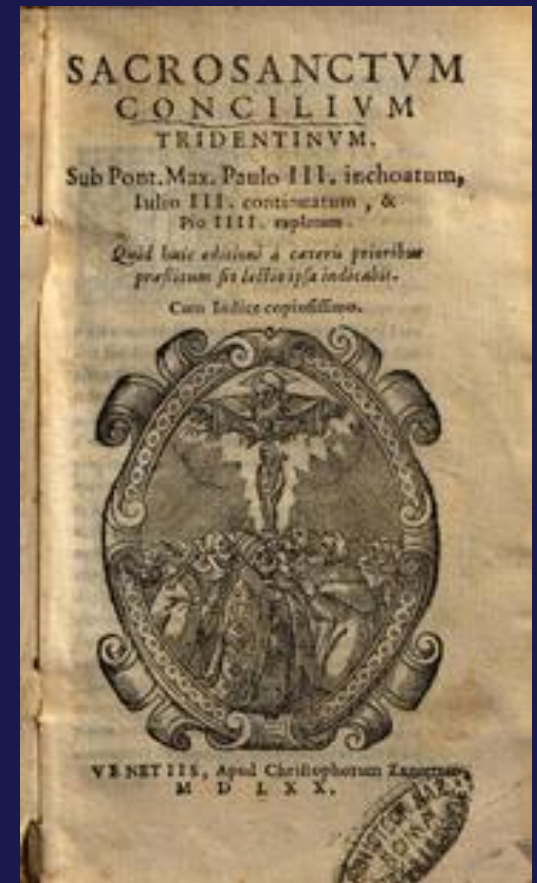
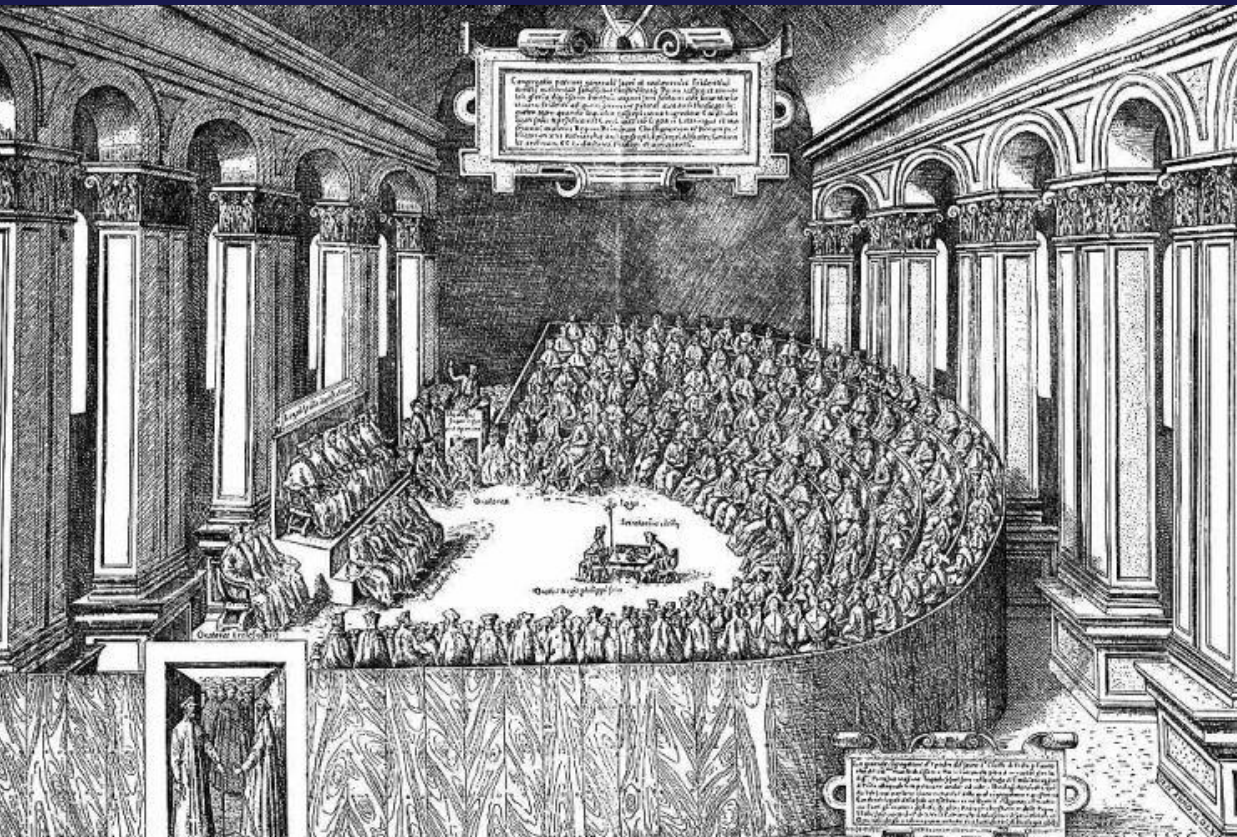

- spanyol (és portugál)
- Szent Officium (1542)

III.3 A tridenti zsinat

- 1545–63
- határozatai

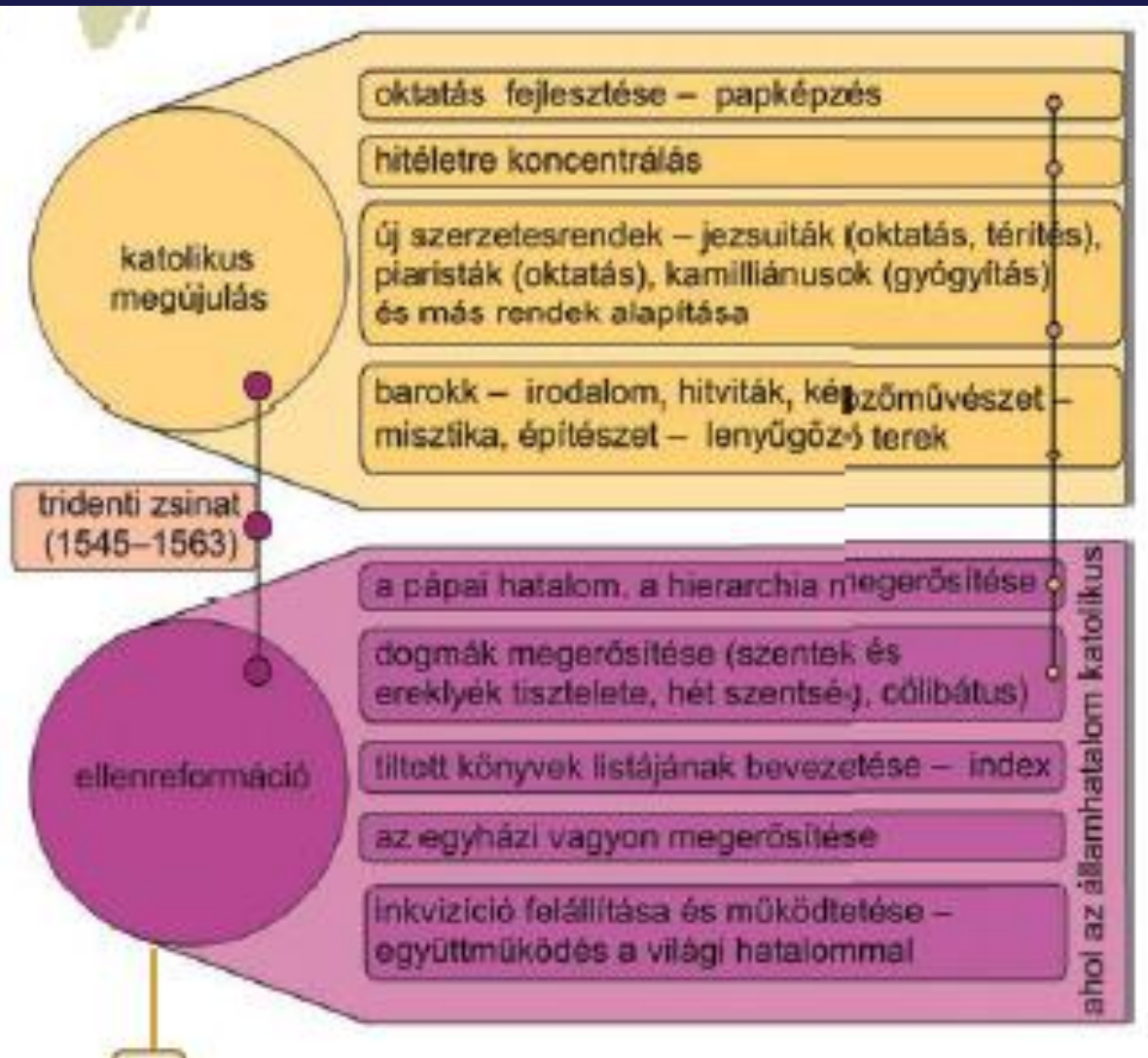
III.3 A tridenti zsinat

- ⊕ A pápa hatalmának, szerepének megerősítése.
- ⊕ A püspökök kötelesek állandóan egyházmegyéjükben tartózkodni!
- ⊕ A püspökök kötelesek felügyelni a rájuk bízott papság erkölcsi cseire és arra, hogyan látják el feladataikat!
- ⊕ Szemináriumok (papnevelő intézetek) felállítása.
- ⊕ A búcsúcédulák árusításának eltörlése.
- ⊕ Tilos az egyházon belüli tisztségek és jövedelmek halmozása!
- ⊕ Megerősítették a gyónás szentségét, a tisztító tűzről szóló dogmát és a szentek tiszteletét.
- ⊕ A tiltott könyvek jegyzékének (Index) összeállítása.

III.4 A barokk

III.5 Ellenreformáció?

utolsó
„vallásháború”
a
harmincéves
háború
1618-1648

Atlasz

22

- Római katolikusok
- Görög katolikusok
- Evangélikusok
- Reformátusok
- Anglikánok
- Unitáriusok
- Ortodoxok
- Muszlimok
- Új katolikus egyetem
- A Német-római Birodalom határa

b EURÓPA VALLÁSI TÉRKÉPE A 17. SZÁZAD KÖZEPÉN

IV. Erdély sajátos etnikai és vallási helyzete (10-77/9)

terület	Szászföld	magyar megyék	Székelyföld			
rendi nemzet	szász polgárok	magyar nemesek	székely nemesek és lófők			
etnikai hovatartozás	német	román	magyar			
felekezet	evangélikus	görög-keleti	unitárius	református	unitárius	katolikus

IV. Erdély sajátos etnikai és vallási helyzete

- unitáriusok megtelepedése
- tordai országgyűlések (78/13-15, pl. 1568)

János Zsigmond

IV. Erdély sajátos etnikai és vallási helyzete

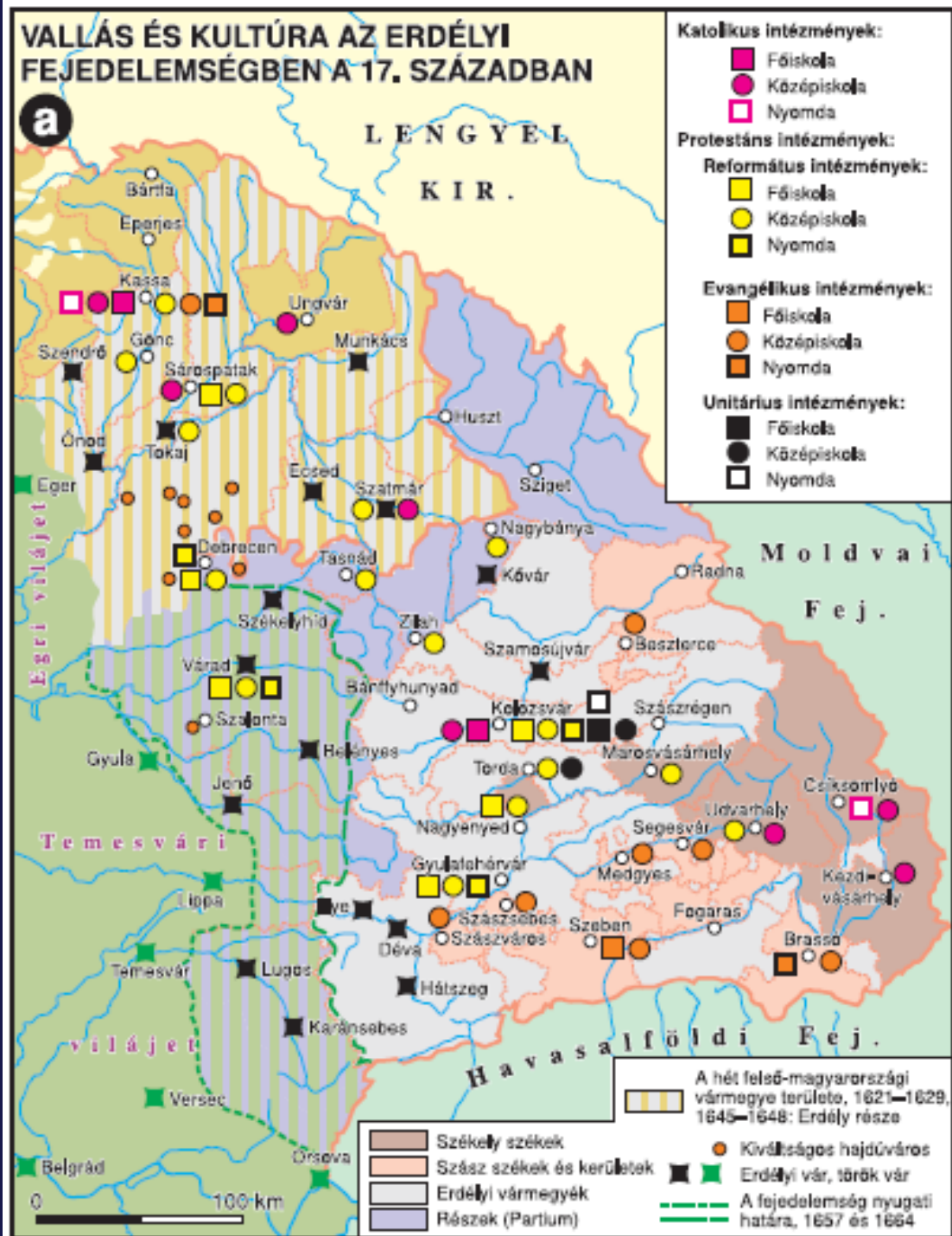

vallási türelem,

DE: ~~katolikus püspök~~, viszont jezsuiták behívása

IV. Erdély különleges helyzete

Atlasz 29

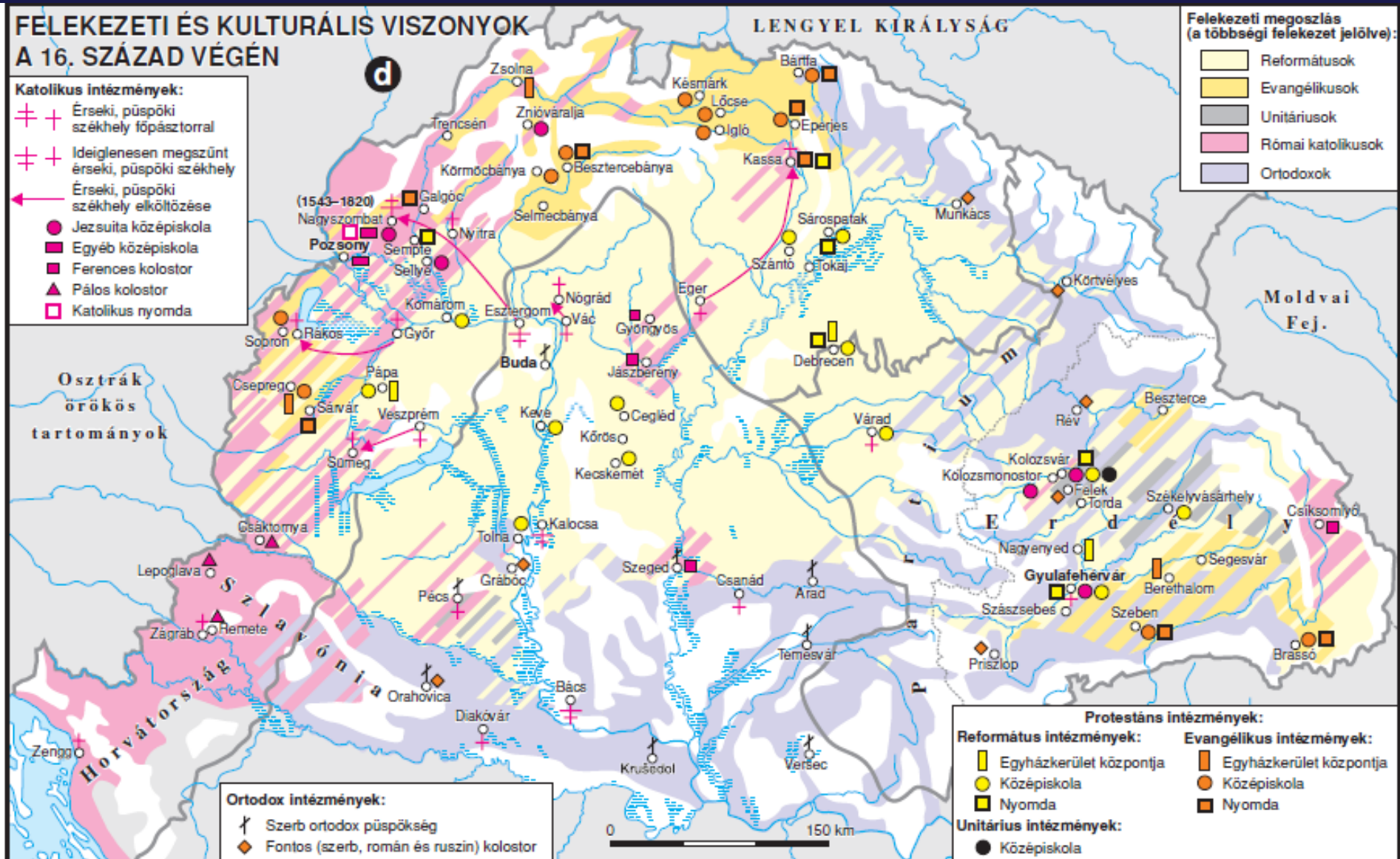
V.1 A reformáció kulturális hatásai

Vizsoly
Károli Gáspár

kollégiumok
Debrecen – Gyulafehérvár – Sárospatak

V.1 A reformáció kulturális hatásai

V.2 A barokk (a katolikus megújulás) kulturális hatásai

Pázmány Péter

V.2 A barokk (a katolikus megújulás) kulturális hatásai

